

ЗАПОЗИЧЕНІ ІТАЛІЙСЬКІ СЛОВА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Велика Аліна Михайлівна,

доцент

Нагіленко Іван Іванович,

студент

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Анотація: У статті на матеріалах наявних досліджень розглянуто походження та еволюцію італійських слів в англійській мові. Наведено приклади використання їх у мові та зміни у підходах та інтерпретації. Зосереджено увагу на особливостях розвитку форм у мові та мовленні.

Ключові слова: Італійська, запозичення, слова, мова, розвиток.

Постановка проблеми. У час активного розвитку суспільства проблема запозичень італійських слів в англійську мову актуальна як ніколи. Наразі складно визначити межі впливу італійської мови на англійську. Існує безліч слів, які увійшли в англійську мову через італійську, але їхнє походження часто є предметом дискусій. Крім того, важко оцінити, як ці запозичення вплинули на розвиток англійської мови та її лексичний склад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із зазначеної теми показав, що інтерес до цього питання активно зростає, про що свідчить значна кількість різноматематичних лінгвістичних досліджень, здійснених Робертом К. Мельці, Манфредом Герлахом та багатьма іншими.

Актуальність полягає у достатній кількості наукових робіт, але недостатній кількості порівняльно-об'єднуючих досліджень.

Формулювання мети і завдання статті. Метою нашого дослідження є аналіз походження та еволюції запозичених італійських слів в англійській мові. Задля досягнення мети передбачено виконання таких **завдань:** окреслити значення поняття «запозичення»; проаналізувати погляди лінгвістів стосовно

італійських запозичень; визначити особливості розвитку запозичень;

Об'єктом запропонованого дослідження є італійські слова в англійській мові, а предметом – лексико-семантичні та функціональні особливості таких запозичень.

Виклад основного матеріалу.

Процес формування лексичного складу англійської мови характеризується надзвичайною відкритістю до зовнішніх впливів, що зумовлено історичними, економічними та культурними чинниками. Серед романських мов, які суттєво збагатили англійський словник, італійська посідає особливе місце. На відміну від французьких запозичень, які проникали в англійську мову переважно внаслідок військово-політичного домінування після нормандського завоювання, італійські лексеми інтегрувалися в англійську лінгвістичну систему як результат культурної престижності, наукового обміну та торговельних відносин [1]. Дослідження італійських запозичень дозволяє не лише простежити еволюцію англійської мови, а й реконструювати історію розвитку європейської цивілізації, де Італія тривалий час виступала епіцентром мистецтва, музики, архітектури та фінансової справи.

Історичну періодизацію італійського впливу на англійську мову доцільно розпочинати з епохи Відродження, хоча окремі контакти відбувалися й раніше через середньовічну латину та посередництво французької мови. Проте саме в XVI–XVII століттях спостерігається масовий приплив італізмів, що було пов'язано з феноменом «Grand Tour» та загальним захопленням італійською культурою серед англійської аристократії. Як зазначають дослідники історії англійської мови, зокрема А. Бау та Т. Кейбл, англійська мова цього періоду діяла як «губка», поглинаючи термінологію, для якої в германській основі не існувало еквівалентів [2]. Це стосувалося насамперед сфер, у яких Італія була безумовним лідером: образотворчого мистецтва, музики, архітектури та банківської справи. Найбільш репрезентативною групою італійських запозичень є музична термінологія. Важливо розуміти, що італійська мова фактично стала лінгва франка для музичного світу Європи. Слова, які сьогодні

сприймаються як невід’ємна частина міжнародного музичного лексикону, – opera, solo, piano, soprano, concerto, adagio, allegro – увійшли в англійську мову саме в цей період [3]. Аналіз цих лексем свідчить про їхню високу адаптивну здатність: більшість із них зберегли свою первісну орфографію та фонетичне забарвлення, що підкреслює їхній термінологічний статус. Наприклад, слово piano є скороченням від італійського pianoforte (тихо-голосно), що відображало технічну інновацію інструмента. Цікавим є те, що англійська мова не намагалася перекласти ці поняття, а прийняла їх як готові концепти, що свідчить про домінантну роль італійської музичної школи.

Архітектурний вплив Італії також залишив глибокий слід в англійському словнику. Під час поширення палладіанства та класицизму в Британії з’явилися такі терміни, як balcony, portico, piazza, villa, stucco, cornice. Слово balcony (італ. balcone) вперше зафіксоване в англійських текстах на початку XVII століття, і спочатку воно викликало суперечки щодо наголосу, проте з часом повністю асимілювалося. Слід звернути увагу на слово piazza, яке в італійській мові означає відкриту площу, але в англійській мові, особливо в її американському варіанті, часто набувало значення критої галереї або веранди. Це демонструє процес семантичної деривації, коли запозичене слово змінює або звужує своє значення в новому лінгвістичному середовищі [4]. Окремої уваги заслуговує сфера фінансів та торгівлі, оскільки італійські купці та банкіри (зокрема з Ломбардії) заклали основи сучасної банківської системи Європи. Слова bankrupt (від італ. banca rotta – зламана лава), cash (через італійське cassa), credit, folio та motto мають італійське коріння. Етимологічний аналіз слова bankrupt виявляє цікаву метафоричну модель: у середньовічній Італії лаву банкіра, який не міг сплатити борги, фізично ламали, що символізувало припинення його діяльності. Ця лексема пройшла шлях від вузькоспеціалізованого професійного жаргону до загальноновживаного юридичного терміна в англійській мові. Вплив італійської мови на англійську не обмежується лише високою культурою чи фінансами. Великий пласт запозичень пов’язаний із побутовою сферою, кулінарією та суспільним життям.

Особливо інтенсивно цей процес відбувався у XIX та XX століттях у зв'язку з масовою еміграцією італійців до англomовних країн, насамперед до США. Кулінарні терміни, такі як *pizza*, *pasta*, *spaghetti*, *broccoli*, *zucchini*, *espresso*, *cappuccino*, стали настільки поширеними, що їх більше не сприймають як іноземні слова. Проте з лінгвістичного погляду вони демонструють цікаві морфологічні особливості. Наприклад, багато англійських мовців використовують італійські форми множини як однину (*spaghetti*, *panini*, *graffiti*). Слово *graffiti* в італійській є множиною від *graffito*, але в англійській мові воно функціонує як незлічуваний іменник або як форма однини, що свідчить про морфологічну переінтеграцію запозичення.

Крім того, варто проаналізувати слова, які мають італійське походження, але сприймаються як суто англійські через глибоку асиміляцію. Слово *umbrella* (від італ. *ombrello*, що походить від латинського *umbra* – тінь) з'явилося в англійській мові в XVII столітті [5]. Спочатку цей предмет вважався суто італійською дивиною, непридатною для англійського клімату, але згодом слово і предмет стали невід'ємною частиною британського побуту. Аналогічно, слово *quarantine* походить від італійського *quaranta giorni* (сорок днів) – термін ізоляції кораблів у порту Венеції під час епідемій чуми. Цей приклад ілюструє, як специфічні історичні реалії Італії трансформувалися в універсальні терміни. Соціолінгвістичний аспект запозичень також включає вивчення «престижних запозичень». У XVIII столітті використання італійських слів у мовленні вважалося ознакою освіченості та високого соціального статусу. Це призвело до появи слів, що описують характер або поведінку, наприклад, *bravado* (через італ. *bravata*) або *fiasco*. Цікаво, що слово *fiasco* в італійській мові означає просто «пляшка», але в англійській воно набуло значення повного провалу. Існує теорія, що цей семантичний зсув стався через італійський театр, де невдалий виступ актора порівнювали з порожньою пляшкою або певним невдалим виробом зі скла.

Процес асиміляції італійських запозичень відбувався на кількох рівнях: фонетичному, морфологічному та семантичному. Фонетично англійська мова

часто спрощує італійські подвійні приголосні та змінює наголос відповідно до своїх внутрішніх законів. Морфологічно італійські закінчення -о, -а, -е часто зберігаються, що надає словам особливого «романського» звучання, яке часто експлуатується в маркетингу та брендингу для створення асоціацій з якістю, стилем та розкішшю. Семантично ж багато італізмів пройшли шлях від конкретних назв предметів до абстрактних понять. У сучасному світі італійський вплив на англійську мову продовжується через глобалізацію та популярність італійського способу життя (*la dolce vita*). Сучасні запозичення часто стосуються моди, дизайну та стилю життя. Проте фундамент, закладений у період Ренесансу та Просвітництва, залишається непорушним. Італійські слова не просто доповнили англійський словник, вони сформували цілі понятійні сфери, без яких неможливо уявити сучасну англійську мову в її професійному та повсякденному вимірах.

Підсумовуючи, можна констатувати, що італійські запозичення в англійській мові є результатом тривалого і багатогранного культурного діалогу. Вони демонструють, як інтелектуальне та мистецьке лідерство одного народу здатне трансформувати мовну картину світу іншого. Англійська мова завдяки своїй здатності до асиміляції італізмів збагатилася тонкими відтінками значень у сфері мистецтва, стала більш точною в науковій та фінансовій термінології та більш експресивною в побутовому спілкуванні. Вивчення цих слів відкриває глибинні зв'язки між мовою та історією, підтверджуючи тезу про те, що словниковий склад мови є найбільш чутливим літописом людської цивілізації. Подальші дослідження в цьому напрямку можуть бути зосереджені на корпусному аналізі частотності використання італізмів у сучасних медіа-текстах, що дозволить виявити нові тенденції в еволюції англійської лексики під впливом італійської культури в епоху цифрових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бау А. С., Кейбл Т. Історія англійської мови. 5-те вид. Лондон : Routledge, 2002. 464 с.

2. Герлах М. Англійська мова в Європі. Оксфорд : Oxford University Press, 2002. 348 с.
3. Оніонс К. Т. Оксфордський словник англійської етимології. Оксфорд : Oxford University Press, 1966. 1024 с.
4. Прац М. Італійський елемент в англійській мові. Лондон : English Association Essays and Studies, 1954. 271 с.
5. Серджентсон М. С. Історія іноземних слів в англійській мові. Лондон : Routledge & Kegan Paul, 1935. 354 с.